

Nr 56.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ställande av statlig garanti för täckande av vissa kostnader för vedproduktionen m. m.; given Stockholms slott den 14 oktober 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 oktober 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp:

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund har i en till jordbruksdepartementet den 25 september 1939 inkommen skrift framfört förslag om åtgärder i syfte att säkerställa vedproduktionen under nuvarande kris. I skrivelsen har anförts i huvudsak följande.

För att säkerställa tillgången på bränsle under nästkommande år måste huggningarna under detta år omedelbart igångsättas. Det syntes emellertid nödvändigt att under nuvarande förhållanden med brist på arbetskraft och transportmedel vissa åtgärder vidtoges för att stimulera vedproduktionen.

nen. Särskilt skogsägare med mindre skogsarealer hade i regel icke möjlighet att för längre tid förskottera arbetskostnaden för producerandet av bränsle. Ej heller hade dessa skogsägare möjligheter att kunna lagra bränsle för så lång tid, som tarvades för att bränslet skulle bli brukbart för sitt ändamål. För att skogsägarna skulle kunna producera bränsle, vore det nödvändigt dels att dessa erhöles medel att användas till förskottering av arbetskostnaderna och dels att försäljning och likvidering av bränslet skedde inom en ej allt för avlägsen tidrymd. Medel för förskottering av arbetskostnaderna brukade under normala förhållanden upplånas mot personlig borggen av föreningarnas styrelsemedlemmar. Under nuvarande förhållanden med bränsleanskaffningen såsom ett viktigt samhälleligt intresse syntes det riksförbundet icke möjligt att fortfara härmed. Statsmakterna borde därför i stället biträda skogsägareföreningarna vid medelsanskaffningen.

Under åberopande av det anförda har riksförbundet föreslagit antingen att statsmedel ställdes till vednämndens förfogande för att såsom lån i mån av behov utlämnas till skogsägareföreningarna, eller ock att staten påtog sig garanti för de förbindelser som skogsägareföreningarna iklädde sig gentemot affärsbanker eller kreditanstalter. Riksförbundet har ansett, att såsom säkerhet för lån borde efter vedkontorens prövning kunna läggas av föreningens leverantör tecknade leveranskontrakt. I fråga om behovet av låne-medel för ifrågavarande ändamål har förbundet uppskattat detta till ett par tiotal miljoner.

Statens vednämnd har i ett den 26 september 1939 avgivet yttrande avstyrkt riksförbundets framställning under hänvisning till ett av nämnden i skrivelse samma dag framlagt förslag angående viss prisgaranti för producenterna av vedbränsle. Därest detta förslag genomfördes, ansåge nämnden att syftet med förbundets skrivelse skulle vara tillgodosett. Inom vednämnden har *skiljaktig mening* anförts av ledamoten i nämnden ryttmästaren N. R. Berg, vilken tillstyrkt riksförbundets förslag.

Sedermera har emellertid nämnden vid sammanträde den 6 oktober 1939 förklarat, att, därest den ifrågasatta kreditgivningen kunde handhavas av lämpligt kreditinstitut, nämnden icke hade något att erinra mot riksförbundets förslag. Nämnden ville dock framhålla, att den under inga förhållanden själv kunde handha verksamheten.

Vednämnden har i sin förenämnda framställning den 26 september 1939 föreslagit, att staten skall ikläda sig garanti för att i fråga om vissa kvantiteter vedbränsle producenten vid avyttring erhåller ett bestämt pris. Rörande behovet av en dylik prisgaranti för att stimulera vedproduktionen har vednämnden anført i huvudsak följande.

De förråd av torr, under föregående säsong upparbetad ved, som finnas i landet och som skola förbrukas instundande vinter, torde sannolikt vara av normal storlek och få i de flesta orter förväntas tillgodose det ordinarie säsongbehovet. Skulle genom minskade importmöjligheter för kolbränslen de förefintliga reserverna inom landet av sådana bränslen visa sig otillräckliga, torde nämnden få taga i övervägande att täcka uppkommande brist genom anlåtande av förefintliga lager av torr massaved, främst sulfatved. Det föreligger emellertid intet som helst skäl att för dessa redan förefintliga vedtillgångar trygga avsättningen genom av staten garanterat minimipris.

Beträffande den ved återigen, som skall huggas och utforslas under instundande avverknings säsong, ställer sig saken annorlunda. Denna ved kan icke eller i varje fall blott i mycket begränsad omfattning och under speciella förhållanden användas i vinter, utan den skall förbrukas vintern 1940—41 samt möjligen till någon del för industriella eller kommunikationsändamål sommaren 1940. Ovissheten om, hur kolimportmöjligheterna gestalta sig för dessa framskjutna terminer, föranleder emellertid, att mycket betydande reservtillgångar av brännved nu måste upparbetas. Vednämnden har även gått i författning om uppgörande av en försörjningsplan, enligt vilken stora vedavverkningar snarast komma att igångsättas.

Vid sitt arbete i sagda syfte mötes vednämnden av en förklarlig oro från producenternas sida beträffande frågan, huruvida producenterna under alla förhållanden kunna påräkna avsättning för de väsentligt utöver normalbehovet utökade vedkvantiteter, som de sålunda nu uppmanas att tillverka för konsumtion först om ett år. Skogsägarna säga sig, att förhållandena på utrikeshandels område vintern 1940—41 kunna vara sådana, att de stora konsumenterna då återgått till kol- och kokseldning samt att i anledning därav de tillskapade extra reservlagren av ved, främst sådana av lägre kvaliteter, kanske alls ej kunna vinna avsättning.

Dylika farhågor från producenternas sida kunna icke fränkännas fog, men de få å andra sidan icke nu föranleda ett tillbakahållande av anskaffandet av de reservlager av ved för säsongen 1940—41, vilka i vidriga fall kunna komma att utgöra ett livsvillkor för landet. Vednämnden finner det av denna anledning nödvändigt, att staten i viss omfattning garanterar avsättningen för de vedmängder, som under denna vinter framställas. Jämlikt sin instruktion får nämnden därför föreslå, att Kungl. Maj:t ville gå i författning att efter riksdagens hörande utfärda bestämmelser om av staten garanterat minimipris å ved.

I fråga om storleken av de vedkvantiteter, som böra omfattas av den ifrågasatta statsgarantien samt angående villkoren för åtnjutande av garantien, har vednämnden anfört:

Garantiprisets syfte är att stimulera producenterna till tillverkning av de vedkvantiteter, som tid efter annan befinnas nödvändiga för trygghet av landets bränsleförsörjning, men det allmänna måste samtidigt se till, att sagda pris ej föranleder en okontrollerad och eventuellt obehövlig vedproduktion. En fortlöpande kontroll bör därför genom ett deklarationsförfarande utövas över de vedmängder, vilka kunna komma i åtnjutande av garantien, och dessa mängder måste även fortlöpande vägas mot storleken av de behov av vedbränsle, som i olika lägen på utrikeshandels och kolimportens område kunna kalkyleras såsom erforderliga. Praktiskt synes denna sak böra ordnas så, att garantien i fortlöpande terminer fastställs att gälla för oförsålda vedpartier, som i viss föreskriven ordning framkörts och deklarerats samt av vedkontoren bokförts före visst, av Kungl. Maj:t för varje gång fastställt datum.

Kungl. Maj:t bestämmer exempelvis, att vedpartier, framforslade och till vederbörande vedkontor deklarerade före den 1 mars 1940, skola, i den mån de ej kunna finna köpare, komma i åtnjutande av statsgarantien. Giva sedermera verkställda utredningar vid handen, att sagda dag förefintligen, placerade partier icke kunna beräknas förslå för tillgodoseende av kvarstående, ej täckta behov, så bör garantien kunna utsträckas att gälla till en senare, för varje tillfälle fastställd termin.

Genom en dylik anordning vinnes, att garantiförfarandet så att säga håll-

les à jour med det löpande behovet, sådant detta kan beräknas av industrikommissionens bränsleavdelning.

Vednämnden vill i detta sammanhang särskilt framhålla, att garantiförfarandet icke på något sätt innebär, att vedkontoren skola från början inträda som ägare till de vedpartier, som avses skola komma i åtnjutande av garantien. Producenterna skola tillsvidare kvarstå såsom ägare, och veden skall i vanlig ordning avyttras under vedkontorens förmedling och kontroll. Vednämnden har därvid utgått ifrån, att framkommande vedpartier snabbast möjligt skola överflyttas till köparna. Först om det vid krisförhållandenas upphörande skulle visa sig, att vedpartier, som till vedkontoren deklarerats för inrymmande i garantien, kvarstå oförsålda samt icke kunna vinna köpare, skola dessa övertagas av staten mot garantibeloppet. Ett dylikt förfarande innebär, att den ved, som inrymmes under garantien, undan för undan säljes och konsumeras utan garantiens ianspråktagande, under det att fortlöpande nyttillverkad ved införes under garantien, så länge krisförhållandena fort-fara. Först vid dessas upphörande sker statsinlösen av kvarliggande, deklarerade men oförsålda partier.

Vednämnden anser, att en dylik fortlöpande tidsbegränsning av garantien bör kunna skänka viss trygghet för att icke alltför stora, oplacerade partier skola kvarstå för statsgarantiens åtnjutande vid krisens slut.

Emellertid är det nödvändigt ej blott med tidsbegränsning utan jämväl med viss geografisk begränsning för garantiens åtnjutande. Det ligger i det allmännas intresse, att veden produceras så nära konsumtionsorterna som möjligt samt i varje fall i landsdelar och län, från vilka den för skäligen kostnader kan tillföras konsumtionen. Det är icke lämpligt, att i övre och inre Norrland under stimulans av statsgarantien stora vedmängder framställas, som av trafiktekniska orsaker icke någonsin kunna transporteras till konsumtionscentra. I ur transportsynpunkt illa belägna trakter bör garantien icke avse större kvantiteter, än som motsvara Ortsbehoven. Denna fråga bör lämpligen ordnas så, att garantien icke skall gälla obegränsat i hela landet, utan endast i den omfattning och i de delar av landet, som Kungl. Maj:t efter vednämndens förslag må fastställa. Det kan även tänkas, att området för garantien fastställas olika under skilda tidsperioder. Om exempelvis garantien under den första perioden får omsluta stora delar även av det inre norrländska skogslandet, kan det inträffa, att där då frambringas så stora vedkvantiteter, att den statsgaranterade produktionen bör upphöra i sagda orter.

Det har här redan framhållits, att garantien icke får på något sätt motverka den garanterade vedens normala avyttrande. Härav följer, att garanti endast skall ifrågakomma för ved, när den upplagts på sådana platser att den är åtkomlig för försäljning i vanlig ordning. Ved, som skall omslutas av garantien, skall sålunda vara upplagd vid transportled eller intill avsättningsort. Ved, liggande i skogen, bör ej komma i åtnjutande av garantien. Det bör tillkomma vederbörande vedkontor att fastställa de fordringar å plats med mera, enligt vilka ved får uppläggas för att kunna erhålla del av garantien.

Det pris, som bör garanteras, har vednämnden föreslagit till 5 kronor per kubikmeter löst mått. Härom har vednämnden anfört:

Garantipriset skall vid krisens upphörande skydda producenterna för oskäliga förluster å sådana vedpartier, som då icke kunna finna köpare, men garantipriset får å andra sidan icke avtrubba producenternas strävanden att själva avyttra veden i öppna marknaden.

Härav följer, att garantipriset bör täcka tillverkningskostnaderna samt där-

utöver lämna någon, men ingalunda full ersättning för rotvärderna. Tillämpas en sådan norm torde, oavsett differenserna i vedpriserna mellan skilda landsdelar, ett enhetligt garantipris kunna tillämpas över hela landet, vilket ur praktisk tillämplighetssynpunkt skulle vara av allra största värde.

Beträffande priset differentiering för olika vedkvaliteter har nämnden anfört:

Den extraordinarie krisproduktionen av ved torde i första hand komma att inriktas på så kallad pannved, vilket sortiment är det billigaste och såsom sådant särskilt lämpat att ersätta kol- och kokseldning i värmepannor och kraftanläggningar. Det är även ur skogsvårdssynpunkt önskvärt, att merproduktionen av ved främst riktas mot pannveden. Konsumtionen av prima hushållsved av bok, björk- och barrträd kommer sannolikt icke att i någon avsevärd hög grad utökas utöver det normala. Vid sådant förhållande anser nämnden, att statsgarantien egentligen endast behöver taga sikte på pannveden, vilken även på grund av sin lågvärdighet är särskilt i behov av sagda stöd. De högvärdigare sortimenten torde i de allra flesta fall kunna, om än till kanske något reducerade priser, vinna avsättning även under krislägets avveckling. Något hinder bör givetvis dock icke föreligga för producent av prima hushållsved att vid behov utfå garantibeloppet även för sådan.

För närvarande varierar priset på pannved i de flesta orter kring 6 kronor per kubikmeter löst mått vid bilväg eller järnvägsstation. Under återopande av det anförda och med hänsyn tagen till den stegring av produktionskostnaderna, som kan komma att inträda, får vednämnden föreslå, att det statsgaranterade minimipriset fastställs till fem kronor per kubikmeter löst mått, lika för alla landsdelar och lika för alla sortiment och kvaliteter.

Beträffande storleken av garantien har vednämnden uttalat:

Det möter givetvis mycket stora svårigheter att ens approximativt beräkna storleken av det statsanslag, som kan komma att behövas för en framtida statsinlösen av garanterad ved, vilken icke kunnat finna köpare. Om emellertid garantien på ovan antytt sätt blott fastställs för tämligen korta perioder och sedan successivt utsträcker, samt om industrikommissionens bränsleavdelning utför kontinuerliga beräkningar om tillgång och behov av bränslen i landet, så torde den vid krisens avveckling kvarstående vedreserven, utöver de ordinarie även då avsättningsbara vedkvantiteterna, ej behöva bli särskilt stor, kanske ej över någon miljon kubikmeter. Därest statsmakterna nu finna skäl att enligt förut angivna grunder fatta beslut om ställande av statsgaranti för i viss ordning tillverkad ved, torde vid 1940 års lagtima riksdag, när förhållandena bättre kunna överblickas, anslag böra äskas för det för sagda ändamål erforderliga beloppet.

Från vednämnden har sedermera i en den 9 oktober 1939 inkommen promemoria anförts följande rörande omfattningen av den ifrågasatta statsgarantien:

I sin framställning den 26 september 1939 har vednämnden föreslagit ett garantipris av 5 kronor per kubikmeter löst mått för den ved, som kommer att upphuggas under instundande vinter. Det av staten garanterade priset bör omfatta såväl det normala vedbehovet som en viss ökad produktion därutöver. Stora svårigheter föreligga att beräkna beloppet av de medel, som böra finnas tillgängliga för statens åtagande i fråga om garantipris å ved. Då det ej går att skilja den normala omsättningen av ved och den ökade upphuggningen av ved utöver det normala behovet, synes statens garanti böra

omfatta såväl den normalt omsatta kvantiteten, som den ökade upphuggningen. Enligt verkställda beräkningar utgör den normala förbrukningen av hushållsbränsle c:a 20 miljoner kubikmeter löst mått, varav 16 miljoner kubikmeter löst mått kastved. Härav åtgå till husbehov för jordbruksfastigheter med skog c:a 10 miljoner kubikmeter löst mått. Den normala avsaluomsättningen för hushållsbränsle utgör sålunda c:a 6 miljoner kubikmeter löst mått kastved.

Den normala förbrukningen av kastved för industriens behov uppskattas till c:a 1.5 miljoner kubikmeter löst mått. Den sammanlagda normala omsättningen av kastved skulle sålunda utgöra 7.5 miljoner kubikmeter löst mått. Med någon reduktion för ved, som icke håller kvalitetsfordringarna för pannved, skulle det normala behovet av ved i marknaden av lägsta pannvedskvalitet kunna skattas till c:a 7.0 miljoner kubikmeter löst mått.

Vid handelsavspärrning har det ökade behovet av kastved som ersättning för bränsle uppskattats till c:a 13 miljoner kubikmeter löst mått.

Vednämnden har därefter framhållit, att hållpunkter ännu saknades för en beräkning av den kvantitet ved, som skulle upphuggas under instundande vinter och som kunde komma att inrymmas under eventuell garanti. Vednämnden har emellertid beräknat, att den normala omsättningen skulle uppgå till 7,000,000 kubikmeter, motsvarande ett värde av 35,000,000 kronor, beräknat efter ett pris av 5 kronor per kubikmeter, samt att ytterligare 3,000,000 kubikmeter skulle erfordras till ett värde av 15,000,000 kronor. Det sålunda beräknade beloppet för den normala omsättningen, 35,000,000 kronor, har vednämnden förutsatt icke behöva tagas i anspråk.

*Departements-
chefen.*

Under nuvarande krissituation synes en viss ökning av vedproduktionen nödvändig för att kunna möta den ökning i behovet av vedbränsle, som skulle bli följden av en avspärrning eller ett försvårande av importen av kol eller flytande bränsle. Därest icke tillräckliga lager av vedbränsle ständigt finnas tillgängliga för att möta en stegring i behovet vid förhinder eller försvårande av tillförseln utifrån av bränsle, kan risk föreligga, att brist på vedbränsle under en viss tid uppstår med därav följande oberäkneliga svängningar i bränslepriset. Att närmare bestämma vilken omfattning stegringen i behovet av vedbränsle kommer att få låter sig uppenbarligen icke göra. För närvarande svårberäkneliga faktorer komma här att spela in. Framförallt är av betydelse det nyss antydda spørsmålet i vad mån införseln av kol och flytande bränsle kan i framtiden upprätthållas i samma omfattning som nu. För att kunna få till stånd den ökning i vedbränsleproduktionen som synes behöfelig torde man icke kunna helt förlita sig på företagsamheten och initiativet hos den enskilde skogsägaren. Det torde nämligen vara tveksamt huruvida denne skulle våga även med tillfredsställande dagspriser taga risken att verkställa avverkningar för framställande av vedbränsle utöver det normala utan någon annan säkerhet för att få bränslet försålt än den som ligger i förmodandet att behovet under det kommande året skall stegas. Även om en dylik företagsamhet på många håll skulle förefinnas, torde å andra sidan ett flertal skogsägare, vilka ha skog lämplig för avverkning för ifrågavarande ända-

mål, icke äga ekonomiska möjligheter att kunna förskottera kostnaderna för en avverkning, som skulle sträcka sig utöver täckandet av det normala behovet. Då det är ett statsintresse av utomordentlig vikt att bränsleproduktionen under alla förhållanden säkerställas, torde det med hänsyn till förut anförda synpunkter vara nödvändigt, att staten träder emellan och vidtager erforderliga åtgärder i syfte att möjliggöra tillräcklig avverkning samt att vid ändrade förhållanden trygga avsättningen av kvarvarande vedpartier.

De förut omförmälda framställningarna från Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och statens vednämnd äsyfta att säkerställa den avsedda ökningen i vedproduktionen dels genom underlättande för skogsägarna att erhålla erforderliga medel till gäldande av arbets- och transportkostnaderna och dels genom att staten garanterar, att ett visst pris vid den slutliga försäljningen skall erhållas för den kvantitet vedbränsle, som kan vara osåld. För att uppnå den äsyftade produktionsökningen av vedbränsle torde näppeligen vara tillräckligt att genomföra allenast en av de ifrågasatta åtgärderna. Det synes vara behövt både att lämna hjälp att förskottera arbets- och transportkostnader samt att garantera ett minimipris för den avverkning, som går utöver det normala.

Den nu ifrågasatta låneverksamheten synes mig lämpligen böra ordnas på följande sätt. Verksamheten torde böra handhas av vednämnden och vedkontoren. Av statsmakterna anvisade medel torde således böra ställas till statens vednämnds förfogande för utlämnande genom vedkontoren av lån för ifrågavarande ändamål. För att vinna en förenkling i låneförfarandet och prövningen för vedkontoren skulle lån utlämnas endast till skogsägareföreningar. Dessa torde därefter i avräkning på blivande vedleveranser böra utlämna erforderliga medel till sådana skogsägare, som äro i behov härav för täckande av kostnaderna för arbete och transport vid vedens framställande. De medel, som sålunda i avräkning ställas till skogsägarnas förfogande, torde icke böra motsvara hela det belopp föreningen utfäst sig att betala för den levererade veden. I allmänhet synas de förskottrade beloppen icke böra överskrida 60 procent av priset för den kontrakterade veden. Det torde få ankomma på skogsägareföreningarna att bedöma huruvida och i vilken omfattning den enskilde medlemmen i föreningen eller annan skogsägare bör ställa säkerhet för de medel, som lämnats i avräkning för blivande leveranser, innan dessa ägt rum till bestämd upplagsplats. I den mån veden blir tillgänglig äger föreningen en viss säkerhet i de försålda vedpartierna, ehuru denna säkerhet icke blir en realsäkerhet i egentlig mening förrän veden övergått i föreningens besittning. På grund av den ingående kännedom skogsägareföreningarna inom sitt verksamhetsområde äga rörande skogsägarnas ekonomiska och personliga förhållanden torde emellertid icke någon större risk förefinnas att förskott utlämnas till personer, vilka icke skulle fullgöra sina förpliktelser enligt leveranskontrakten. Hela denna affärsverksamhet vilar redan för närvarande i stor utsträckning på ömsesidigt förtroende parterna emellan. Såsom framgår av vad riksförbundet i sin framställning anført ikläda sig skogsägareföreningarnas

styrelseledamöter vanligen personligt borgensansvar till säkerhet för de medel, som föreningarna vissa tider upplåna för att till medlemmarna kunna förskotta arbetslöner och utgifter för transportkostnader. Ett svikande av det förtroende, som föreningen sålunda visar sina medlemmar, skulle medföra att dessa under kommande år icke skulle få leverera ved genom föreningens förmedling eller i övrigt bispringas i sin verksamhet vid tillgodogörandet av sina skogsprodukter. Föreningsmedlemmarna äga således ett väsentligt intresse att ordentligt fullgöra sina förpliktelser gentemot föreningen. Såsom framgår av det anförda torde några större riskmoment för staten icke förefinnas vid den nu ifrågasatta låneverksamhetens bedrivande. Skogsägareföreningarna torde icke böra inskränka sin förmedlingsverksamhet endast till föreningens medlemmar. Även utanför föreningen stående skogsägare, som leverera ved till föreningen, böra kunna erhålla liknande förskott. Till säkerhet för de lån, som föreningarna upptaga från vedkontoren, torde föreningarna böra till kontoren överlämna leveranskontrakten med påtecknad överlåtelse å kontoren av föreningarnas rättigheter enligt kontrakten. Räntan å lånen torde böra sättas till 4 procent. Lånetiden för skogsägareföreningarna torde efter överenskommelse mellan dessa och vedkontoren böra bestämmas från fall till fall. Den befattning, som vedkontoren enligt de av mig nu uppdragna riktlinjerna för ifrågavarande verksamhet skola ha med verksamheten, torde icke bliva för kontoren av alltför betungande beskaffenhet. Handhavandet av låneverksamheten kommer icke att för vedkontoren i stort sett medföra annat arbete än att mottaga och utlämna de leveranskontrakt från producenterna, som skogsägareföreningarna lägga såsom säkerhet för lån, samt att hålla uppsikt över att lånesummorna icke överskrida garantibeloppet. Sistnämnda skyldighet kommer att åvila vedkontoren även om låneverksamheten skulle förläggas till annat organ. Ett uppdrag åt vedkontoren att sköta ifrågavarande arbetsuppgifter synes icke böra föranleda ökade kostnader för kontoren. Det är att märka, att, därest låneverksamheten skulle anförtros ett kreditorgan, exempelvis Svenska jordbrukskreditkassan, detta skulle komma att medföra icke oväsentliga kostnader, vilka måste drabba antingen statsverket eller skogsägarna.

Det torde böra åligga skogsägareföreningarna att, innan medel lämnas skogsägare i avräkning på kommande leveranser, hos vederbörande vedkontor förvissa sig om att den kvantitet ved, som medelsförskottet avser, kommer att omfattas av den av mig i det följande ifrågasatta prisgarantien från statens sida.

Denna garanti för visst pris åt skogsägarna för producerad ved torde böra utformas i nära anslutning till vednämndens förslag. Staten torde sålunda böra i viss omfattning garantera skogsägare, att av dem framställd ved, vilken icke funnit köpare, skall, därest stadgade förutsättningar äro uppfyllda, av staten inlösas till ett förut bestämt pris. De förutsättningar, som böra vara uppfyllda för att veden skall falla under den statliga garantien, synas böra vara följande. Leverantören av ved skall ha till vederbörande vedkon-

tor anmält, att han ämnar framställa en viss myckenhet ved och upplägga denna å angiven plats. Därest vedkontoret finner veden behöflig och av lämplig beskaffenhet och kvalitet samt den angivna lagringsplatsen ändamålsenlig, bör vedkontoret meddela beslut därom att, under förutsättning att avverkningen och upplagringen av veden sker i enlighet med anmälan, veden skall omfattas av statsgarantien. Vid lämnandet av medgivande om statsgaranti bör vedkontoret noga beakta, att veden kommer att finnas upplagd på ur transportsynpunkt lämplig plats. Garantien bör sålunda icke omfatta annan ved än sådan, som upplagts vid trafikled, som möjliggör dess transportera till konsumenterna utan alltför stora kostnader och svårigheter. Vad vednämnden anfört rörande den geografiska begränsningen av garantien torde böra beaktas vid bestämmande av garantiens omfattning. Vedkontoret bör även tillse, att vedpartier för vilkas framställande medel enligt vad i det föregående förordats ställas till skogsägarnas förfogande äro av sådan art, att de kunna inbegripas under den åsyftade garantien. Härigenom möjliggöres också vid den slutliga uppgörelsen rörande visst vedparti, att kvittning av garantibeloppet mot skogsägarnas skuld till föreningen på grund av erhållna medel kan äga rum. För att vednämnden skall kunna ha översikt över läget på vedbränslemarknaden samt övervaka, att statsgarantien icke får för stor omfattning, bör det åligga vedkontoren att hålla vednämnden underrättad om den utsträckning, vari varje vedkontor medgivit statsgaranti.

Statsgarantien bör på sätt vednämnden föreslagit lämnas för vissa begränsade tidsperioder. Härigenom erhålles lättare överblick över vedmarknadens läge och tillgången på vedbränsle. Den vid varje tidsperiods slut osålda veden bör införas under statsgarantien för den följande perioden. Därest en skogsägare för sin ved kommit i åtnjutande av ett under en viss tidsperiod bestämt garantipris, torde han icke böra genom vedens införande under en kommande tidsperiod erhålla ett högre garantipris. En avveckling av statsgarantien från statens sida med åtföljande skyldighet att inlösa osålda under garantien liggande vedlager torde böra ske först vid den tidpunkt, då ifrågavarande verksamhet icke vidare anses behöva uppehållas. Omfattningen av de skilda tidsperioderna för garantien torde böra bestämmas av Kungl. Maj:t efter vednämndens hörande.

Att på ett ur alla synpunkter tillfredsställande sätt fastställa garantiprisets storlek är uppenbarligen förenat med betydande svårigheter. Ett flertal svårbestämbara faktorer spela härvid in. Fluktuationer i arbets- och transportkostnaderna kunna bliva icke oväsentliga även under kortare tidsperioder. Härav påverkas uppenbarligen vedpriset. Vid garantiprisets fastställande måste även beaktas, att priset alltid kommer att i viss mån understiga det pris, som i öppna marknaden erbjudes för veden. I annat fall kommer skogsägarnas strävan att få veden såld att avtrubbas. Jag anser dock, att garantipriset bör sättas något högre än vednämnden föreslagit. För närvarande synes ett garantipris av 5 kronor 50 öre för kubikmeter löst mått för s. k. pannved vara skäligt. För andra sortiment synas pris, som stå i proportion härtill, böra kunna beräknas. Med hänsyn till framtida änd-

ringar i förhållandena torde jämkningar i priserna böra kunna företagas av Kungl. Maj:t. Det torde ankomma på industrisakkunniga att efter verkställd utredning inkomma med förslag huruvida och i vilken omfattning staten bör verkställa upphandling av vedbränsle.

Av vednämndens framställning synes framgå att ett belopp på 15,000,000 kronor nu erfordras för genomförande av den föreslagna regleringen. Detta belopp bör anvisas å tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår samt upptagas under fonden för förslag till statsverket. Sedan anslaget anvisats, torde hela beloppet få överföras till särskild checkräkning i riksbanken för vednämnden, som skall äga disponera å räkningen inestående medel såsom rörelsekapital även vid bestridande av förskott. Förluster å det anvisade kapitalet kunna i enstaka fall tänkas uppkomma på förskotts rörelsen men äro eljest icke att emotse förrän vid den slutliga avvecklingen, och då endast under förutsättning att kvarstående av statsgarantien omfattade vedlager icke kunna avyttras till de garanterade priserna.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de av mig i det föregående uppdragna riktlinjerna för reglering av vedproduktionen,

dels ock å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket till *Reglering av vedproduktionen* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 15,000,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Sandström.